

PROTOCOL OF THE

EBA TOURISM COUNCIL MEETING

Yerevan, 18th of April, 2019

ԱՐԶԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԱ ՉՔՈՍԱԾՐՉՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԻ

Երևան, ապրիլի 18, 2019 թ.

On April 18 was held the regular meeting of European Business Association's Tourism Council, which was attended by the members of EBA in tourism and hospitality, EBA partner organizations in tourism and hospitality, state representatives of the State Committee of Tourism, RA Civil Aviation, Yerevan Municipality and RA Ministry of Finance invited as speakers of council, as well as representatives of international organizations and European embassies in Armenia.

The Agenda of the meeting was designed according to the analysis of the issues submitted by the EBA members.

1) *Thus, the first group of the issues was related to the activities of the RA State Tourism Committee.* Mrs. Anahit Voskanyan, Tour Product Sector Development advisor at the Tourism State Committee, participated in the meeting and was presented about the reduction of the number of Iranian tourists compared with the last year (160.000 Iranian tourists arrived this year in Armenia). According to the speaker, the number of Iranian tourists decreased due to the fact of the devaluation of the Iranian currency. Mrs. Voskanyan stated, that this year number of tourists from Iran was 160.000, but at the same time she noted that the Committee will still carry out steps for accurately collecting and coordinating statistics. She also agreed with the necessity of establishing direct air connection with Germany, based on the importance of the German tourism market. The absence of that link is an issue from the point of view of tourism attractiveness of Armenia. What is about Garni-Geghard highway, she said that committee shares the importance of the renovation of the highway for the development of tourism industry and noted, that the road reconstruction program is still under discussion. She pointed out that there are plans to ensure a

Ապրիլի 18-ին կայացավ Եվրոպական բիզնես ասոցիացիայի Չքոսաշրջության խորհրդի հերթական նիստը, որին մասնակցեցին Չքոսաշրջության և հյուրընկալության ոլորտում գործող ԵԲԱ անդամներ, Չքոսաշրջության և հյուրընկալության ոլորտում գործող ԵԲԱ գործընկեր կազմակերպություններ, ոլորտի հետ առնչվող և վերահսկողություն իրականացնող պետական մարմինների՝ ՀՀ ՏՉՆՆ Չքոսաշրջության պետական կոմիտեի, ՀՀ Զարգացիական ավիացիայի, Երևանի քաղաքապետարանի և ՀՀ Ֆինանսների նախարարության ներկայացուցիչներ, որպես նիստի հրավիրյալ խոսնակներ, ինչպես նաև Հայաստանում գործող միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցչությունների ոլորտի փորձագետներ և Հայաստանում Եվրոպական երկրների դեսպանատների ներկայացուցիչներ:

Նիստի օրակարգը կազմվել է ոլորտը ներկայացնող ԵԲԱ անդամների կողմից նախապես ներկայացված հարցերի վերլուծության հիման վրա:

1) *Այսպես, հարցերի առաջին խումբը վերաբերում էր ՀՀ Չքոսաշրջության պետական կոմիտեի գործունեությանը:* ԵԲԱ Չքոսաշրջության խորհրդի հերթական նիստին մասնակցող ՀՀ ՏՉՆՆ Չքոսաշրջության պետական կոմիտեի տուր-պրոդուկտի զարգացման գծով խորհրդական տիկին Անահիտ Ոսկանյանին ներկայացվեցին նախորդ տարվա համեմատ իրանցի Չքոսաշրջիկների քանակի նվազեցման (այս տարի Հայաստան են ժամանել 160.000 պարսիկ Չքոսաշրջիկ): Ըստ խոսնակի՝ Իրանից Չքոսաշրջիկների հոսքի նվազեցումը պայմանավորված է իրանական արժույթի արժեզրկմամբ: Հայաստան մուտք գործող Չքոսաշրջիկների թվի վերաբերյալ տիկին Ոսկանյանը պատասխանեց, որ այդ թիվը կազմել է շուրջ 1,6 մլն, սակայն միաժամանակ նշեց, որ թվի հաշվարկման, վիճակագրական տվյալների ճշգրիտ հավաքագրման և համակարգման ուղղությամբ աշխատանքներ են տարվում: Նա նաև համաձայնեց գերմանական տուրիստական շուկայի կարևորությունից ելնելով Գերմանիայի հետ օդային ուղիղ կապի հաստատման անհրաժեշտությանը՝ ներկայումս այդ

high number of tourists registered not only in the period from May to October, but during whole year. Responding to the question of preventing the problems caused by the tour package sale, especially raising prices of Tatev ropeway tickets, which caused financial losses for tour agencies (in the case of raising the price Tatev ropeway, travel agencies had a big loss, since the tour package was sold a year before), Mrs. Voskanyan clarified that it was done for regulating the queues in the ropeway.

2) The issues included in the second part of the agenda of the EBA Tourism Council were related to the sector regulated by Civil Aviation.

Mr. Stepan Payaslian, Deputy Head of Air Transport Regulation Department of the General Department of Civil Aviation of Armenia, who participated as a speaker in the meeting and answered questions raised by the participants. Among discussed topics were the potential market entry of the Ukrainian Sky Up airline and as a result of close cooperation with India, the possible transfer role of Armenia as a transit country between India and Europe. According to Mr. Payaslyan, flights are planned from Armenia within Caucasus region as well. He also mentioned that business flights with helicopters are now being conducted. Speaking about other airports in Armenia, he informed that after the renovation of Kapan airport, Yerevan – Kapan flights will be launched.

During the discussion, the issue of small aviation development was raised, which can be better carried out by the implementation of compliance of the aviation legislation of the Republic of Armenia to the EASA regulations. Among the problems of the sphere there was also mentioned about necessity of the review of the existing tariffs of Zvartnots International Airport for the representatives of small aviation.

3) The third part of the meeting was focused on the issues related to the RA Ministry of Finance and Yerevan Municipality.

Thus, during the discussion, Mr. Ori Israelyan, Head of the Revenue Policy Department of the RA Ministry of Finance, expressed an opinion that the taxation of Gyumri's aviation

կապի բացակայությունը համարելով կարևորագույն խնդիր Հայաստանի զբոսաշրջային գրավչության տեսանկյունից: Գառնի-Գեղարդ ավտոճանապարհի կառուցման /և նորոգման/ ապագայի մասին հարցին Չբոսաշրջության պետական կոմիտեի տուր-պրոդուկտի զարգացման գծով խորհրդականը պատասխանեց, որ կոմիտեն բնականաբար կիսում է զբոսաշրջային ոլորտի զարգացման ապահովման տեսանկյունից նշված ավտոճանապարհի կառուցման մեծ կարևորությունը, և նշեց, որ ճանապարհաշինական ծրագիրը դեռևս գտնվում է քննարկման փուլում: Նա նշեց, որ կան տեսլականներ մայիսից հոկտեմբեր ընկած ժամանակաշրջանում գրանցվող զբոսաշրջիկների բարձր թիվը մնացած ամիսներին ևս ապահովելու վերաբերյալ: Արձագանքելով տուրիստական գործակալությունների կողմից տուր. փաթեթների նախավաճառքի պատճառով ծագող խնդիրների կանխման վերաբերյալ հարցին, մասնավորապես Տաթև ճոպանուղու տոմսերի գների բարձրացման արդյունքում տուրիստական գործակալությունների վնասներ կրելու հետ կապված օրինակով (Տաթև ճոպանուղու գների բարձրացման դեպքում տուրիստական գործակալությունները մեծ վնաս են կրում, քանի որ տուր-փաթեթը մշակվել և վաճառվել է մեկ տարի առաջ)՝ տիկին Ոսկանյանը պարզաբանեց, որ դա արվել է ճոպանուղիում հերթերը կանոնակարգելու նպատակով: :

2) ԵԲԱ Չբոսաշրջության խորհրդի նիստի օրակարգի երկրորդ մասում ներառված հարցերը վերաբերում էին ՀՀ Քաղաքացիական ավիացիայի կողմից կարգավորվող ոլորտին:

ՀՀ քաղաքացիական ավիացիայի կոմիտեի օդային փոխադրումների կարգավորման վարչության պետի տեղակալ՝ պարոն Ստեփան Փայասյանը, որպես խոսնակ մասնակցել էր նիստին և պատասխանել օրակարգում նշված և ներկաների կողմից ուղղված հավելյալ հարցերին: Քննարկման թեմաներից էին մոտ ապագայում ուկրաինական «Sky up» բյուջետային ավիաընկերության մուտքը հայկական ավիաշուկա և Հնդկաստանի հետ սերտ համագործակցության արդյունքում Հնդկաստանի համար Հայաստանի տարանցիկ երկրի դերի հնարավոր ստանձնումը դեպի Եվրոպա ընկած ուղղությունում: Ըստ պարոն Փայասյանի, նախատեսվում են չվերթներ Հայաստանից դեպի Կովկասյան տարածաշրջան: Նա նաև նշեց, որ այժմ հաճախ իրականացվում են նաև ուղղաթիռներով բիզնես չվերթներ: Խոսելով Հայաստանում առկա այլ օդանավակայանների մասին, ՀՀ քաղաքացիական ավիացիայի կոմիտեի օդային փոխադրումների կարգավորման վարչության պետի տեղակալը տեղեկացրեց, որ Կապանի օդանավակայանի վերանորոգումից հետո իրականացվելու են Երևան-Կապան չվերթներ:

Քննարկման ընթացքում բարձրաձայնվեց փոքր ավիացիայի զարգացման խնդիրը, որը լավագույնս կարելի է իրականացնել

platform will be a good idea. He also noted that Armenia is now trying to take steps to improve the tax field, particularly, works are carried out for regulating tax field in tourism aviation. Answering the question on the taxation issues, Mr. Alaverdyan said that taxation will be spread not only on hotels, but also on taxi services. He mentioned that the SRC and the Ministry of Finance of Armenia are discussing the taxation regulations using the Russian and Belarusian experience.

He also mentioned about the issues related to the taxation of the agricultural product. Particularly, the problem lies in the legalization of the achievement of agricultural products. Mr. Israelyan underlined that these issues are largely conditioned by the tax benefits provided to the real estate sector, that is, the taxation mechanism excludes the obligation to provide relevant documents. Nevertheless, according to Mr. Alaverdyan, the problem is in the attention of the state authorized body and in the future appropriate mechanism will be introduced to the public. Answering the question related to the AirBnB taxation issue, he said that the problem is in the focus of the authorized body, and in the future will be defined a proper taxation system to ensure fair competition in the field.

4) The issue of Yerevan car parking was discussed with Mr. Armen Harutyunyan, Head of the Department of Revenue Registration and Charging of the Yerevan Municipality. He noted that by the end of 2019 the construction of new parking spaces is planned. The next subject of discussion is the mechanism of calculation of the local taxes on public catering industry: according to the current regulation, the local fee is calculated by the total area of the building where public catering activities are carried out, but the interpretation of the relevant norm in the judicial practice is, that the local fee for the organization of public catering should be calculated using the area of actual use of that purpose. Speaking about the steps taken to boost the tourist attractiveness of Yerevan with the support of the Yerevan Municipality, Mr. Gevorg Orbelyan, the Head of the Tourism Department of Yerevan Municipality, also presented a calendar of upcoming events, namely: Hamov-Hotov Yerevan, Taraz Fest, Beer Festivals and other

ՀՀ ավիացիոն օրենսդրությունը EASA կանոնակարգերին մոտարկելու միջոցով: Այս ոլորտի խնդիրների շարքում ընդգծվեց նաև Չվարթնոց միջազգային օդանավակայանում գործող սակագները վերանայման անհրաժեշտությունը՝ փոքր ավիացիայի ներկայացուցիչների նկատմամբ:

3) *Նիստի քննարկումների երրորդ մասը ընթանում էր ՀՀ Ֆինանսների նախարարությանը և Երևանի քաղաքապետարանին վերաբերող հարցերի շուրջ:*

Այսպես, քննարկման ընթացքում ՀՀ Ֆինանսների նախարարության եկամուտների քաղաքականության վարչության պետ պարոն Օրի Իսրայելյանը կարծիք հայտնեց, որ կողմ է Գյումրիի ավիացիոն հարթակը հարկելուն: Նա նաև նշեց, որ Հայաստանն այժմ փորձում է քայլեր ձեռնարկել հարկային դաշտը համեմատաբար բարելավելու ուղղությամբ, մանավորապես՝ աշխատանք է տարվում ավիացիոն զբոսաշրջության ոլորտի հարկման կարգավորման վերաբերյալ: Պատասխանելով հարկման ոլորտում կարգավորումների վերաբերյալ հարցին, պարոն Ալավերդյանն տեղեկացրեց, որ հարկման կարգավորումները կտարածվեն ոչ միայն հյուրանոցների, այլ նաև տաքսի ծառայությունների հարկման վրա: Նա նշեց, որ ՊԵԿ-ը և ՀՀ Ֆինանսների նախարարությունը քննարկում են հարկման ոլորտում կարգավորումները նախատեսել ռուսական և բելառուսական օգտագործելով:

Անդրադարձ կատարվեց նաև գյուղմթերքի հարկման հետ կապված խնդիրներին: Մասնավորապես, խնդիրը կայանում է գույղմթերքի ձեռքբերման փաստաթղթավորմանը, սակայն ՀՀ Ֆինանսների նախարարության եկամուտների քաղաքականության վարչության պետն ընգծեց, որ այս խնդիրները մեծամասամբ պայմանավորված են գյուղմթերքի իրացման ոլորտին տրված հարկային արտոնություններով, այսինքն՝ հարկման մեխանիզմը բացառում է համապատասխան փաստաթղթեր տրամադրելու պարտականությունը: Այնուամենայնիվ, ըստ պարոն Ալավերդյանի, խնդիրը գտնվում է պետական լիազոր մարմնի ուշադրության կենտրոնում և ապագայում կներդրվի համապատասխան մեխանիզմ: Պատասխանելով AirBnB-ի հետ կապված խնդրին վերաբերող հարցին՝ նա ընդգծեց, որ խնդիրը գտնվում է լիազոր մարմնի ուշադրության կենտրոնում, իսկ ապագայում կսահմանվեն համապատասխան հարկման համակարգ՝ ոլորտում արդար մրցակցությունն ապահովելու համար:

4) Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի եկամուտների հաշվառման և գանձման վարչության պետ պարոն Արմեն Հարությունյանի հետ քննարկվեց Երևանի

upcoming events, about which the Municipality will inform the citizens and guests of the city.

Summing up the meeting of the EBA Tourism Council, the representatives of the European Business Association agreed:

- introduce a proposal for possible solutions of agricultural products;
- introduce a new proposal about the N636 decision of the Council of Elders of Yerevan;
- if possible, to assist the RA State Tourism Committee to make accurate calculations for the number of tourists.

մեքենաների կայանման հարցը: Նա նշեց, որ մինչև 2019թ-ի վերջ նախատեսվում է նոր ավտոկայանատեղիների կառուցում: Հաջորդ քննարկման առարկան հանրային սննդի ոլորտի տեղական տուրքերի հաշվարկման մեխանիզմն է. ըստ գործող կարգավորման՝ տեղական տուրքը հաշվարկվում է այն շինության ընհանուր մակերեսով, որտեղ իրականացվում է հանրային սննդի գործունեություն, սակայն դատական պրակտիկայում համապատասխան նորմի մեկնաբանությունից բխում է, որ տեղական տուրքը հանրային սննդի կազմակերպման համար պետք է հաշվարկվի այդ նպատակով փաստացի օգտագործվող տարածքի մակերեսով: Խոսելով Երևանի քաղաքապետարանի աջակցությամբ Երևանի զբոսաշրջային գրավչության բարձրացմանն ուղղված քայլերի մասին՝ Երևանի քաղաքապետարանի տուրիզմի բաժնի պետ պարոն Գևորգ Օրբելյանը ներկայացրեց նաև գալիք միջոցառումների օրացույց, մասնավորապես՝ Համով-Հոտով, Երևան, Տարագ Ֆեստ, Գարեջրի փառատոների և այլ գալիք միջոցառումների մասին, որոնց մասին քաղաքապետարանը տեղյակ կպահի քաղաքացիներին և քաղաքի հյուրերին:

Ամփոփելով ԵԲԱ Չբոսաշրջության խորհրդի նիստը՝ Եվրոպական Բիզնես Ասոցիացիայի ներկայացուցիչները պայմանավորվեցին՝

- ներկայացնել առաջարկ գյուղմթերքի փաստաթղթավորմանն ուղղված հնարավոր լուծումների վերաբերյալ;
- ներկայացնել նոր առաջարկ 636 ավագանու որոշման վերաբերյալ;
- հնարավորության դեպքում աջակցել ՀՀ Չբոսաշրջության պետական կոմիտեին տուրիստների քանակը ճշգրիտ հաշվարկներ կատարելու համար: